

nderwijs is altijd in beweging. De jeugd ook. En het imago van de leraar verandert ook voortdurend. Was een leraar vroeger nog een vooraanstaande dorpeling die respectvol voorgelaten werd bij de bakker, tegenwoordig baant hij zich met moeite een weg in een gejaagd bestaan van taakbeleid, POP, leerplein, ADHD, strategisch beleidsplan, ouderparticipatie en motivatieproblematiek. Ga d'r maar aan staan. Toegegeven, de wereld om ons heen is de afgelopen decennia enorm veranderd en dat heeft ook zijn weerslag op het onderwijs. Kinderen krijgen veelal les van leraren die opgegroeid zijn in een wereld zonder computers, die leefden in een wereld zonder mobieltjes en die hun werkstukken nog op de typemachine uitwerkten. Hun eerste computer was een Commodore 64 en hun eerste televisie had een doorsnee van 20 centimeter en toonde slechts drie kanalen. In zwart-wit welteverstaan. Bovendien hadden zij als leerling geen leerprobleem, maar stelden ze zich nog gewoon aan en werd er – men wist immers niet beter – tegen een depressieve leerling gezegd dat hij maar eens wat opgewekter aan de les mee moest doen. De faalangstige leerling kreeg het advies vooral niet zenuwachtig te zijn. Nergens voor nodig! Deze verschillen geven aan dat het werken met hedendaagse pubers knap lastig kan zijn. We weten immers zoveel meer over gedrag dan pakweg 20 jaar terug. Neem daarbij dat de samenleving een culturele revolutie heeft doorgemaakt, waardoor je in de klas met een mooie mix van achtergronden te maken krijgt. Ook het klassieke schoolgebouw verdwijnt op steeds meer plaatsen. Klassieke klaslokalen worden

steeds vaker vervangen door moderne leerpleinen, waardoor leraren veel minder vaak frontaal werken. Ze zijn meer 'coach on the floor' dan 'baas in eigen klaslokaal'. Vakkennis is natuurlijk nog altijd een groot goed, maar met alleen kennis als bagage kom je er allang niet meer. Leraren moeten steeds meer bereid zijn van leerstofgericht naar leerlinggericht te werken en ook dat vraagt een andere aanpak.

Deze en vele andere ontwikkelingen en veranderingen maken dat het beroep leraar daadwerkelijk een ander beroep is geworden. Eén ding is echter gebleven. Vraag je kinderen van nu of kinderen van vroeger waaraan een goede leraar moet voldoen, dan zeggen ze allemaal: "Hij kan goed orde houden!" Ook op de website www.beoordeeljeleraar.nl zie je bij vrijwel elke beoordeling dat de leerlingen orde noemen als een kwaliteitskenmerk van hun leraar. Orde is eigenlijk de wens van iedereen die bij onderwijs betrokken is. De schoolleider hoopt op orde in zijn school, de leraar verlangt naar orde in de les, de ouders verlangen orde in de klas om hun kind optimale leeransen te geven en de kinderen zelf willen orde, omdat orde ook betekent: veiligheid, structuur, kansen, ontwikkeling en werkelijk contact met klasgenoten en leraar. Overigens is orde niet synoniem aan stilte in de klas. Orde staat vooral voor vertrouwen in de man of vrouw voor de klas. Een heel drukke klas kan best orde ervaren. Orde zit hem namelijk in de kracht van een leraar. In zijn enthousiasme en bezieling voor het vak en voor zijn leerlingen. Er is orde als de hele klas ervaart dat degene die voor de klas staat, op elk gewenst moment, zonder moeite, de aandacht op kan en mag eisen. Een korte blik is al voldoende om de ogenschijnlijke chaos – waarin dus hard gewerkt kan worden – te veranderen in een serene rust. Orde is een groepsproces,

waarbij de leider te allen tijde de aandacht op kan eisen, op zo'n manier dat iedereen zich daar prettig bij voelt.

In het boek 'Orde gevraagd!' verken ik samen met de lezer hoe je die alom gewenste orde nu tot stand kunt brengen. Welke attitude van een leraar draagt bij aan een ordelijke leeromgeving? In twaalf basisthema's, die los van elkaar te lezen zijn, met daaraan gekoppeld praktische uitdagingen, ga ik samen met de lezer op zoek naar hoe je sterker voor de klas kunt staan. Dat wil niet zeggen dat deze uitgave van iedere leraar een 'ordekoning' of 'ordekoningin' kan maken. De basishouding moet namelijk wel passen bij het beroep van leraar. Je gaat immers ook geen boek schrijven waarin je een boekhouder uitlegt hoe hij een sportschool moet leiden en er is vast ook geen behoefte aan een publicatie in het bakkersblad, waarin de Nederlandse bakkers uitleg krijgen over hoe ze een harinkje moeten kaken. Dat is hetzelfde als een schoolboek schrijven over hoe je werkt met de Commodore 64. Of een handleiding 'stilzitten' schrijven voor een ADHD'er. Dit boek is dus alleen bedoeld voor mensen die zich thuis willen en kunnen voelen bij een baan in en voor de klas. Mensen met liefde voor kinderen. Zelfs als de kinderen even minder lief zijn. Je moet echt om kinderen geven, voordat je gepassioneerd voor de klas kunt staan. Passie voor onderwijs is namelijk ervaren dat je leerlingen vanuit zichzelf – met jouw steun – echt willen leren. Dit boek is een hulpmiddel, geen oplossing. Lees het met passie en ga ongeremd aan het werk met de oefeningen. Sta jezelf daarbij toe dat je niet van de ene op de andere dag de ideale leraar wordt. Durf fouten te maken, dan voldoe je al een deel aan het ideaal. Maar leer van die fouten. Kijk ook niet steeds achterom, dan is de kans op een struikelpartij alleen maar groter. Het onderwijs

is – zoals gezegd – op vele fronten veranderd. Door vast te houden aan hoe het was, riskeer je struikelpartijen. Dit boek is niet bedoeld om af te leren, maar om bij te leren. Als je positief en toekomstgericht te werk gaat, zul je langzaam steeds minder vaak vallen. Of zoals een Chinees gezegde zegt: sta één keer vaker op dan je valt en je zult slagen. In dit boek staan diverse opdrachten. Ik realiseer me dat er een risico bestaat dat leerlingen, op scholen waar dit boek veel gebruikt gaat worden, overspoeld worden met oefenende docenten. Als je ziet dat meer collega's aan het werk zijn met 'Orde gevraagd!', is enig overleg zeker gewenst.

Een speciaal woord van dank gaat uit naar Maya Bakker, met wie ik eerder samen het handboek 'Voor elke mentor' schreef. Haar feedback, tips, praktijkvoorbeelden en tomeloze energie gaven een onmisbare input die dit praktijkboek hebben gemaakt tot wat er nu ligt. Omwille van de leesbaarheid heb ik gekozen voor de mannelijke vorm, beseffend dat ik daarmee veel leraressen tekortdoe. Ik wens de lezer veel inspiratie en hoop dat dit boek een stukje van die inspiratie aanwakkert. Veel plezier op deze ontdekkingsreis.

Ivo Mijland

Oirschot, juni 2008